

Styrelsemedlemmar:

Ulrika Hådén, ordf.
Ulrika Stenbäck Lönn-
quist, vice ordf.
Bo Ringh, kassör
Raimo Lundberg, sekr.
Övriga:
Kenth Wiklund
Jannice Larsson
Kerstin Sandström
Gunder Hedman
Kaj Gulin
Jan Boholm

Det rör på sig

Det rör på sig löd rubriken i aprilnumret (2006). Vi var försiktig optimistiska om att Svartvik skulle kunna få en organisation och en ekonomi så att verksamheten inte bara vilade på våra ideella insatser. Turerna efter valet försenade budgetarbetet, men i november anslog kommunfullmäktige i Sundsvall kr. 600 000:-. Det är pengar dels till fastighetsunderhåll och dels medel för personal. När det gäller personal skall man tillsammans med Landstinget inrätta en halvtidstjänst vid Svartvik. Margareta Johansson, ordförande för Kultur och Fritid t.o.m. 2006, berättar att hon har skrivit till Landstinget för att de skall fatta sina formella beslut.

Tillsammans med föreningslivet kan nu Svartviks industriminnen arbeta mer långsiktigt för en fortsatt utveckling av området, säger Margareta Johansson till Medlemsbladet.

Under 2007 kan vi räkna med att Svartvik får en enhetschef på halvtid som samordnar verksamheten vid Svartviks industriminnen. Enhetschefen får även uppgiften att hålla samman ett nätverk av industriminnen i Västernorrland. Svartvik blir ett nav i länets industrihistoriska kulturarv. Sundsvalls Tidning kunde den 17 januari 2007 skriva om ett möte som föreningen Svartviks industriminnen hållit med föreningar i Sundsvall som arbetar med industriminnen. Det rör på sig!

Redaktion:

Raimo Lundberg
060-56 19 72
Kenth Wiklund
060-56 25 74

Foto:

Kenth Wiklund
där ej annat anges

Layout:

Fredrik Näslund

Under de årliga Svartviksdagarna så rör det sig också mycket.

Foto: Fredrik Näslund

Skolverksamheten

Ända sedan sin tillblivelse har föreningen Svartviksdagarna sett skolelever som en viktig målgrupp att förmedla historien till. Tidigare har ett CD-rom material med bland annat texter och fotografier utarbetats. Detta gjordes i samarbete med skolorna i Njurunda. Skolelever har också blivit guidade runt på Svartvik och arbetat med utställningar rörande Svartviks historia.

Under vintern 2006 växte funderingarna på att ytterliggare utveckla skolverksamheten på Svartvik. Pengar söktes för ett skolprojekt hos Riksantikvarieämbetet. I maj stod det klart att föreningen fått de sökta medlen. Under våren börjar arbetet med att sätta ihop ett skolprogram för Gillska stugan. Vi kommer att samla material kring 1930-talet, som blir den tid programmet fokuserar på. Gillska stugan

har reparerats under året som gått. Nu kan vi göra upp eld i spisarna. Stugan ska möbleras och fyllas med det som fanns i ett arbetarhem från denna tid.

Förutom skolgruppen och Norra bergets kulturhistoriska verksamhet kommer Svartviks skola och Tina Johansson från Sundsvalls museum att delta i arbetsgruppen som ska utveckla skolprogrammet.

Om du har foton eller andra källor från 1930-talet så hör gärna av dig till oss i föreningen Svartviksdagarna. All information om Njurunda, och då i synnerhet om Svartvik, under denna tidsperiod tas tacksamt emot. Även gamla föremål och redskap som kan användas tas gärna emot eftersom stugan ska framställas som ett hem.

Svartviks skola, klass 6, år 1920. Repro: Elfon Finnström.

Julmarknaden 18 – 19 november

Julmarknad redan i mitten av november. Det trodde vi inte själva på, men det var mycket folk i Café Svartvik både lördag och söndag. Kanske var det julgröten och skinkmackan som drog. Skinkan som

skulle ha räckt båda dagarna var slut på lördag. Kärt besvär för Bosse Ringh, som tillsammans med fru Kerstin höll ruljangsen i gång.

Diskrum

Under vintern kommer kontoret innanför caféet att tömmas och byggas om till diskrum. Det är nya miljöregler som tvingar kommunen att ordna detta. För Svartviksdagarna som på senare år arrenderat caféet innebär det förbättringar när det gäller diskning och utrymme i övrigt.

Rummet hade vi räknat med skulle bli kontor för den tjänsteman, enhetschefen för Svartviks industriminnen, som vi skriver om på sidan 1. Nu flyttas kontormöbler och utrustning till norra flygelns övre våning. Där blir enhetschefen granne med Ingela Wallgren Lindgren, se nedan.

Konstnär till Svartvik

Svartviksdagarna har fått packa ihop sina grejer i det gamla Forskarummet i Norra flygelns övervåning. Rummet har fått vatten indraget och blivit upprustat. Nu kommer det att hyras ut till konstnär **Ingela Wallgren Lindgren**. Ingela skall ha sin ateljé där. Hon arbetar främst i olja och grafik, men även andra tekniker som akvarell och foto. Efter

Ett av Ingelas många konstverk. Detta heter Vattenspegel II och är målad med olja på en 67x47 cm stor duk.

två år på KOMS (Sundsvalls konstskola) 1998 har hon ställt ut, mest i Sundsvall, men även i Gävle och Stockholm. Ingela har även en egen firma för grafisk produktion av trycksaker.

Svartviksdagarna hälsar Ingela välkommen. Vi tycker det är bra att kommunen får fler hyresgäster på området. Svartviksdagarnas mål är ju att området skall leva upp så mycket som möjligt. Besök Ingelas hemsida www.galleri.stugan.net.

I huvudet på en brukspatron

Vintern fyra program i Kunskapsloftet har ett tema eller ett samband. Perspektivet är patronens och överhetens. Hur såg patronerna på arbetskraften, vilka lagar

och regler gällde, vad ville de med sina utopiska idéer och vilken roll hade kyrkans män. En av de Tio Stora Träpatronerna presenteras – **Fredrik Bünsow**.

Alltid sista torsdagen i månaden. Kl. 19.00 i Kunskapsloftet.
Entré 30:- och då ingår fiket.

Torsdag den 25 januari.

Ett ömsesidigt givande och tagande

– om relationen mellan sågverksägaren och hans arbetare före fackföreningsrörelsens genombrott.

Håkan Berglund Lake talar om relationen mellan sågverksägaren och sågverkets fast anställda arbetare, som med sina familjer var bofasta vid verket.

Torsdag den 22 februari.

Patronernas utopier

- om Norrbyskär och fyra brittiska idealsamhällen

Norrbyskär är väl vårt bäst kända utopiska samhälle som byggts. Ett rent, sunt samhället med moderna bekvämligheter, men där facklig aktivitet inte gillades av patron.

Bo Byström talar om utopin som idé och berättar om fyra brittiska utopiska samhällen som han besökt, nämligen New Lanark, Quarry Bank Mill, Saltaire och Port Sunlight.

Avslutningsvis ställer han frågan om utopier idag - är de möjliga?

Torsdag den 29 mars.

Fredrik Bünsow – en man för sin tid.

Kjell-Åke Hermansson, se artikel sid 5.

Torsdag den 26 april.

Makten, arbetaren och kyrkan

- några perspektiv på förhållandet mellan kyrkan och arbetarrörelsen.

Olof Lönneborg talar om förhållandena i slutet av 1800-talet.

Föreläsarna: Håkan Berglund Lake har gamla kontakter med Svartvik sedan tiden som intendent och museichef i Sundsvall och är idag knuten till Mittuniversitet; Bo Byström är pensionerad lärare och har föreläst i Kunskapsloftet om Sundsvallsstrejken; Kjell-Åke Hermansson är arkiv-

chef vid SCA Merlo Arkiv och med i styrelsen för Svartviks industriminnen och Olof Lönneborg är kyrkoherde i Njurunda församling, fil dr i idéhistoria vid Umeå universitet och en av vår förenings gynnare (bl. a. ordnade han föreläsningen 2005 av Ronny Ambjörnsson).

Fredrik Bünsow – en man för sin tid

Du har kallat ditt föredrag Fredrik Bünsow – en man för sin tid. Vad menar du med det?

Fredrik Bünsow föddes in i det artonhundratal där allt tycktes vara möjligt. Där slutsatsen ur Goethes Faust ljöd ”Den strävsamt städs bemödar sig, den kunna vi förlossa”.

Goethe och Tyskland, men...?

I den andan kom Fredrik Bünsow (1824-1897) till Sundsvall 1846. Här kom han att befinna sig på rätt plats vid rätt tillfälle. De gröna skogarna kunde förvandlas till guld! Han erhöll de rätta medlen och hade de rätta egenskaperna för att bli en av de mest framgångsrika entreprenörerna av de så kallade Träpatronerna. Om Fredrik Bünsow, hans verk och den tid han levde i vill jag berätta.

Men det var ju på 1800-talet!?

Hans verk lever idag vidare i vår tids moderna skogsindustri.

Ulrika och Raimo kursar

Barn på väg till Stockholm under strejken i Svartvik 1932. Vykort utgivet 2002. *Bilden är beskuren.*

Ulrika Håden och Raimo Lundberg har under hösten läst 5 poäng Lokalhistoria för docent Svenbjörn Kilander, Mittuniversitetet. Genom kursen vill universitetet knyta det lokala och regionala samman med det nationella och internationella. Idén bakom kursen är att ge vidare perspektiv på lo-

kala och regionala förhållanden. I Svartviks historia ser vi ju tydligt sambandet med hela Sveriges utveckling och landets beroende av exportinkomster. Raimo är klar med en uppsats om en vild strejk mot lönesänkningar vid sågverket 1932. Uppsatsen finns i Kunskapsloftet.

Släktforskning och Bunsta Petter – nytt publikrekord

Lennart Lindqvist fick föreläsa för fullt Loft sista torsdagen i oktober. Han berättade om datorn möjligheter i släktforskningen. Foto: Fredrik Näslund

Lena Lundin både assisterade och kunde själv visa på hur man släktforskar och fortfarande forskar genom mikrokort av kyrkböcker etc. Här testar Fredrik Näslund sina nyvunna kunskaper.

När tiden för Gunilla Vikberg och Bunsta Petter var inne, hade 75 betalande bänkat sig. Foto: Fredrik Näslund

Bildbeställning

Det kom en bildbeställning via e-post. Med den fick vi veta mer om bilden som finns utställd vid utgångskassorna i ICA Kvantum, Kvissleby. Mannen vid linbanekorgen är Elof Jonsson.

Vi frågade beställaren Håkan Vidman från Gävle varför han beställde denna bild?

- Ja, "Röd-Jonsson" var ju en kär gammal vän vars gamla sommarstuga är i min ägo nu. Min mor levde några fina år med honom. Inte så konstigt att jag fick rysningar när jag handlade på ICA och ser Elof hälsa till mig från väggen.

Vad säger du Håkan om att publicera hans bild?

Jag tycker att det blir en fin hyllning till den gamle kämpen som troget drog till jobbet i ur och skur. Han hade fått klocka

Elof Jonsson "Röd-Jonsson" vid linbanekorg.
Foto: Yngve Öhrberg

för lång och trogen tjänst, men ändå trodde han att han jobbade för SAC i stället för SCA. Det väsentliga var att man kom till linbanan och skötte sitt jobb. Ett föredöme för många tycker jag.

Bättre service för bildbeställare

Våra bildbeställning har hittills varit ett bekymmer. Vi har haft negativerna på olika ställen och innan de har blivit skannade och kopierade så har vi haft flera kockar inblandade. Nu är vi medlemmar i Västernorrlands Föreningsarkiv där vi deponerat våra donerade fotonegativ

och Fredrik Näslund har tagit på sig att framställa bilderna. Vår ordförande råkar vara chef för arkivet och kan ta negativet direkt till Fredrik, som gör bilden. Vi räknar med att tiden mellan beställning och leverans skall bli kortare

Nya medlemmar sen förra medlemsbladet

Det blev 12 nya medlemmar under 2006 och den 12:e blev gamle Svartvikaren Börje Selemar nu bosatt i Västerås. Börje, 77 år i år, bror till den bortgång-

ne Kurt Johansson, har börjat skicka oss delar från sin släktforskning. Det blir ett värdefullt bidrag till våra samlingar.

Saneringsprojektet

Det verkar som om saneringsprojektet gått i stå.

Vi frågade projektledare **Jan Hellman** hur det ligger till:

- Pengar för arbete var slut i och med november månads utgång. En tredje ansökan och en påstötning samt efter förhandlingar, beslutade Naturvårdsverket att finansiera projektet i mål dagarna före Jul.

Våra planer är att fortsätta att återställa efter genomförd marksanering, stabilisera befintlig stålsponskaj och åtgärda den dioxinförorening som finns på området.

Men varför är ni inte igång nu?

- Arbetet skulle kunna påbörjas omgående, men vi behöver beslut från projektets styrgrupp för att åter kunna starta. Preliminärt kan beslut fattas den 29 januari.

Betyder detta att ni blir klar i år?

- Sannolikt kan en ny kaj inte startas förrän i november eftersom tillståndet är villkorat med att arbeten i vatten endast får ske mellan november och april. Vi hinner inte handla upp och genomföra detta arbete innan april. Glädjande är att vi ändå kommer att kunna lägga till med båt i anslutning till området!

Så här kan det se ut på kajen sommaren 2008

Men när blir det då klart?

- Enligt planerna kommer vi starta återställningen i april för att vara klara i augusti-september. Dioxinsanering bör kunna starta i augusti och vara klar i oktober. Kajen startar i november och kan vara i stort sett klar någon gång i februari 2008. Beläggningsarbeten o dyligt kommer under maj-juni månad 2008. Svaret på frågan är att arbetet blir klart juni 2008.

Att Primus kan lägga till låter fint, men hur blir det med parkeringar?

- I återställningen ingår en parkering i gropen nära E4 samt en grusyta i södra delen på hamnplan som också skulle kunna användas som parkering.